

KITO RYU JUJUTSU

Eryk Marlowski

Szkoła Kito ryu została założona tuż przed początkiem Ery Edo, w ostatnich latach *sengoku jidai* przez wojownika niskiego stanu Ibaragi Toshifusa Sensai (1597-1670), który był jednym z mistrzów trenujących kenjutsu według Yagyū Shinkage ryu.

Ibaragi poświęcił program Kito ryu w całości sytuacjom charakterystycznym dla pola walki. Można tu wyróżnić studia nad *kenjutsu*, *iaijutsu*, *bojutsu*, *yoroi kumi uchi*, a także nad innymi technikami wykorzystującymi nietypowe lub mniej popularne rodzaje broni jak np. *kusarigama*. Trzeba także zaznaczyć, że techniki w Kito ryu były przygotowywane i używane przez wojowników odzianych w zbroje (można to zauważyć obserwując np. wykonanie form kata przez Jigoro Kano na archiwalnych taśmach).

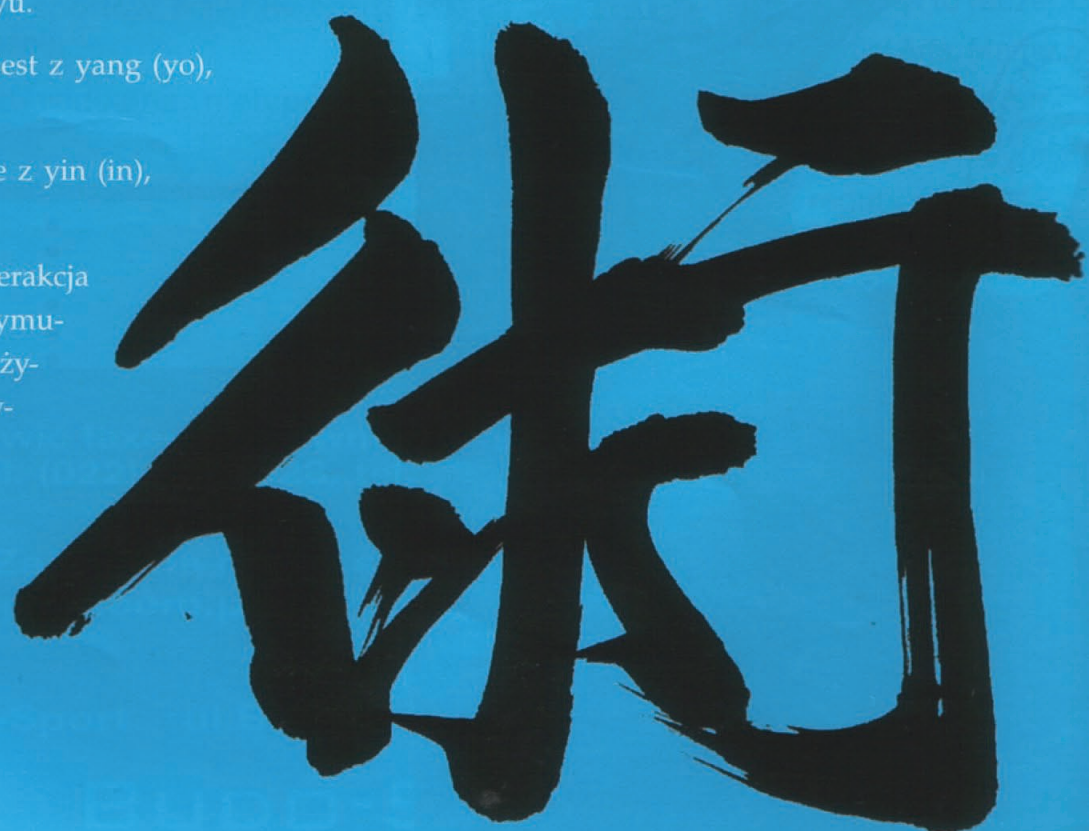
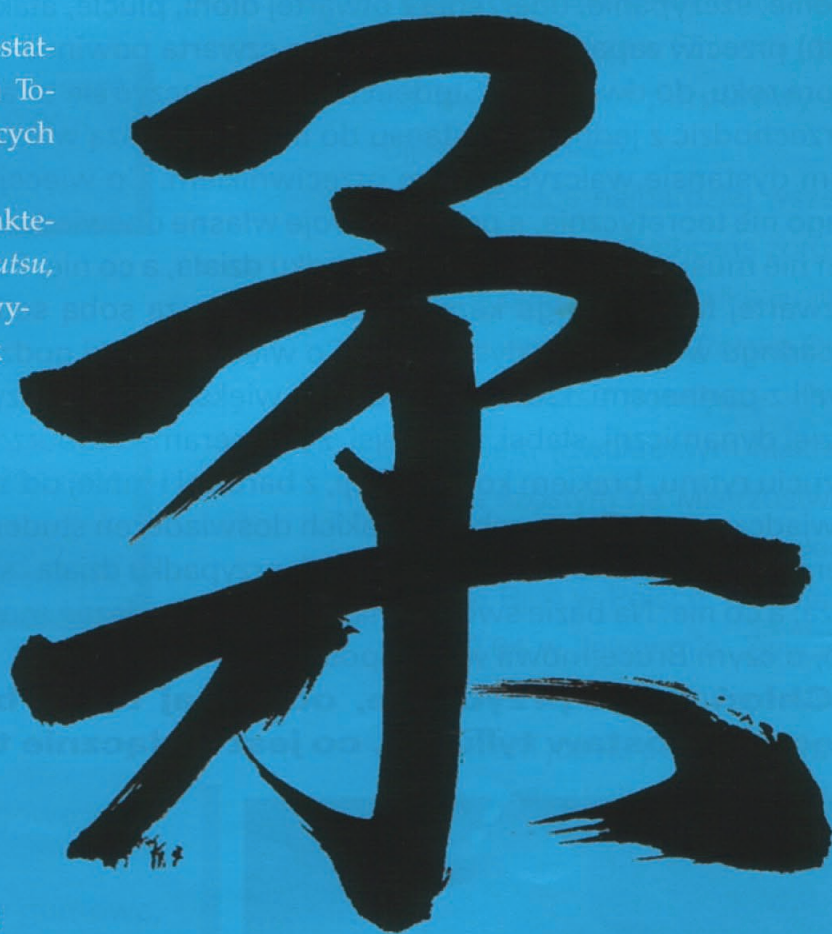
Jednakże jego następcy znacznie zmodyfikowali oryginalne nauki swego mistrza i zmienili techniczne uwarunkowania tego stylu, pozbawiając go niemalże całkowicie elementów bojowych niezbędnych na polu walki. Oczywiście proces ten przebiegał stopniowo. Jednym z głównych powodów był wpływ innych szkół, w których techniki *wajutsu* zdominowały metody *kogusoku* i *iaijutsu*, chociaż te ostatnie znajdowały się w programie studiów Kito ryu.

Sama nazwa szkoły—KITO—zawiera w sobie starą i złożoną chińską doktrynę *yin-yang* (*in-yo* po japońsku). Jedność tych dwóch elementów obejmuje podstawę teorii technik Kito ryu.

KI - oznaczające „powstawać” porównywane jest z yang (*yo*), czynnikiem dodatnim.

TO - oznaczające „opadać”, jest porównywalne z yin (*in*), czynnikiem ujemnym.

Yang implikuje światło, *yin* ciemność. Akcja i interakcja tych wspólnie uczestniczących i wzajemnie podtrzymujących się, nierozłącznych aspektów natury regulują używanie siły w uskutecznianiu technik Kito ryu. Pierwszym który wprowadził nowe zmiany w Kito ryu, był drugi mistrz tej szkoły Tomoyoshi Masakatsu Shichirouemon Fukuno, który skorzystał z nauk dygnitarza dworu chińskiego Ch'en Yuan Pin

lub Yuan Yun Chen (1587-1671) w trakcie kiedy przebywał z nim jako jego asysta przyboczna. Chińczyk ten, w Japonii znany jako Chin Gempin, był ekspertem bardzo starej chińskiej sztuki walki Shuai Jiao, chociaż niektóre źródła upraszczając podają, że był specjalistą pewnych taktyk chińskiego systemu Ch'uan Fa. W późniejszym okresie Fukuno zakłada swoją własną szkołę opartą na technikach rzutów i uderzeń, które poznał właśnie u Chin Gempina. Nazwał ją Fukuno ryu.

Jednakże największych zmian w Kito ryu dokonał trzeci mistrz szkoły, samuraj niższej rangi Yoshige Heizaemon Terada, uczeń m.in. Fukuno ryu. Według różnych ogólnodostępnych źródeł na temat Kito ryu, to właśnie on miał być jej założycielem. Jednakże jego dziełem jest utworzenie odrębnego stylu, zwanego Tenshin ryu. Inna jeszcze interpretacja tych źródeł przypisuje utworzenie Kito ryu wspomnianemu już mistrzowi Shichirouemon Fukuno. Następcami mistrza Terada byli inni dwaj eksperci jujutsu, Yoshimura i Takenaka.

Piątym mistrzem Kito ryu był Masashige Kanemon Terada, także samuraj niższej rangi, wnuk Heizaemona, od którego nauczył się podstawowych umiejętności walki. Jednakże później, już jako ekspert Kito ryu, wykazuje się znaczącym indywidualizmem i inicjatywą. Od tego czasu zakres nauk Kito ryu został znacznie zawężony, oddalając się istotnie od oryginalnego programu Kito ryu.

Kanemon położył silny nacisk na kształtowanie i doskonalenie formy wykonywania różnych technik, a był mniej zainteresowany fizycznym rezultatem walki, który to aspekt był bardzo istotny przy wykonywaniu ich w bojowych warunkach.

W jego interpretacji Kito ryu głównym przedmiotem studiów były modyfikacje technik *kumi uchi*. Określał on swoje techniki walki bez broni jako *ran* („wolne”, „swobodne”), zaś swoich uczniów zachęcał, aby stosowali *ran a toru* („postępowali swobodnie”) w czasie wykonywania technik oraz aby dokonywali zmian i modyfikacji, gdy uznają to za korzystne. Podkreślał także, że *ran* oznacza termin nie mający nic wspólnego z jujutsu. Dzisiejsza technika *randori* w judo oparta jest na zasadach *ran a toru*. Pod koniec swego życia Kanemon tworzy słynną Jikishin ryu judo.

Pomimo tych wszystkich zmian i modernizacji Kito ryu zasługuje na szczególne miejsce w kręgu szkół jujutsu ze względu na elementy ezoteryczne zawarte w jej metodzie, które w rzeczywistości są bardzo podobne do tych, które charakteryzują systemy *aikijutsu*. W tej kwestii szczególnie ciekawe są ćwiczenia formalne (*kata*), które zostały zachowane przez współczesnych tej szkoły. Kito ryu jest doskonałym przykładem przekształcania się techniki użytkowej na placu boju w czystą ezoteryczną formę współzawodnictwa, bowiem w okresie Meiji, szkoła ta „użytyła” swoich technik do złagodzonej formy walki bez broni zwanej Judo Kodokan.

Obserwując liczne formy *kata* tej szkoły (*Koshiki no kata* lub „formy klasyczne”) wykonywane przez wysokiej klasy przedstawicieli Judo Kodokan pozostaje się pod dużym wrażeniem, jakie powoduje gładka płynność zastosowanej zasady *wa* (zgoda) widziana nie tylko jako „prężne” połączenie strategii z własnymi i przeciwnika ruchami, lecz także jako bardziej ogólne połączenie się swojej „jaźni” z całym otoczeniem, którego przeciwnik jest tylko częścią. Jako takie, techniki te były uważane za niezwykle wyrafinowane i trudne do zrozumienia, nawet przez takich ekspertów jak Jigoro Kano (1860-1938) i Morihei Ueshiba (1883-1969). Tak się składa, że obaj studiowali techniki Kito ryu. Kano u mistrza Tsunetoshi Jikubo w 1879 r, a Ueshiba u mistrza Tozawa Tokusaburo w 1901 r. Włączyli oni później wiele wybitnych cech Kito ryu do swych własnych, nowoczesnych opracowań: judo i aikido.

Wspomniany mistrz Tsunetoshi JIKUBO (1831-1888 choć niektóre źródła podają datę 1835-1889), który urodził się w Edo (dawna nazwa Tokyo), był znany jako Kuwakichi, a imię Tsunetoshi używał jako przedstawiciel Kito ryu. Jego nauczycielem był Motonosuke Takenaka, który utworzył odłam Kito ryu zwany Kito ryu Takenaka-ha. Jego dojo mieściło się w bogatszej części Tokyo—Azabu.

Mistrz Jikubo, pozostawił po sobie poważny dorobek w postaci dokumentów o technikach Kito ryu. Sam był jednak za życia bardzo skromny i nigdy nie uznawał siebie za wielkiego mistrza. Traktował Kano jak swego przyjaciela, mając zapewne nadzieję, że zostanie on jego następcą jako następny mistrz Kito ryu. Po jego śmierci Kano przez pewien czas opiekował się rodziną Jikubo, która na jego prośbę zamieszkała na dworze Shinigawa przy Fujimi-cho.

Kito ryu koncentruje się nadal na twardym, chociaż ustępliwym podejściu do walki, przy czym nacisk kładziony jest na techniki rzutów i *kata*. Kito ryu istnieje do dzisiaj w trochę zmienionej formie. Natomiast poza nią oryginalne pojęcie Kito ryu zachowane jest na zawsze w *kata judo—Koshiki no kata*. ■

Stara technika jujutsu

Fragment Koshiki no kata